

Тази неделя в [електронната библиотека](#) на [desebg.com](#) ви представям документалния сборник **„Държавна сигурност и гранични войски“** на Комисията по досиетата.

„Дър

Издадено под №22 от поредицата „Из архивите на ДС“ в края на 2014 г., то беше представено във Военния клуб неотдавна. Включените в него 104 документи показват политиката на комунистическия режим след 1946 г. за превръщането на българската граница в една добре охранявана стена, последната пречка към свободата на онези, които в продължение на над четири десетилетия са избирали пред комунистическия режим в родината си.

Граничните войски и ролята на ДС в опазването на бягствата зад граница са слабо изследвана тема в документалистиката след промените, като през последните години интерес към тези документи, свързани и със съдбата на германски граждани от бившата ГДР, опитали да избягат от комунистическата диктатура през българската граница, са проявява преди всичко германски изследователи.

От тази гледна точка сборникът е ценно и полезно четиво за онези, които искат да научат повече по този проблем. Интерес без съмнение той ще предизвика към читатели, в чиито семейства има хора, правили опити или успели да напуснат нелегално страната преди 10 ноември 1989 г.

Съставителите от дирекция „Изследване на архива и публична дейност“ в Комисията по

Границата при комунистическия режим и възпирането на бягствата от ДС

Написано от Христо Христов
Неделя, 26 Април 2015 19:01

досиетата са се постарали да включат архивни документи, които да осветлят създаването и развитието на структурите, които имат пряко отношение към охраняването на границата и превръщането ѝ в трудно преодолима бариера.

Първите документи за това датират от 1946 г., когато съветското военно командване (по това време в България все още има солидно военно присъствие след окупацията на страната от СССР през септември 1944 г.) нарежда на българските власти да създадат гранична зона, в която достъпът включително и на западни дипломати и ограничен напълно, като е създаден специален режим за допускане в граничната зона.

През август 1946 г. със закон е създадена Гранична милиция, а охраната на границата е възложена на МВР. Създадените гранични войски първоначално са към МВР, а от 1962 г. към Министерството на народната отбрана. Изключение правят контролно-пропускателните пунктове.

В сборника са включени документи, които показват по какъв начин са изградени инженерно-техническите съоръжения за охрана по границата. От 1959 г. започват да влизат в експлоатация електронните съоръжения.

Темата за Гранични войски без съмнение е свързана с бягствата зад граница на български граждани и чужди такива през целия период на комунистическия режим. Опитът за бягство се наказва със затвор, а хората, успели успешно да преминат границата, са осъждани задочно на лишаване от свобода.

За възпиране на бягствата е изградена специална система, при която Гранични войски са поставени в тясно сътрудничество с Второ главно управление на ДС.

В сбоника може да се прочетат и документи, в които Държавна сигурност е изготвила психологически портрет на беглеца. Посочено е, че това са преди всичко млади хора – между 18 и 26 години. Те са определяни като младежи без добро образование и възпитание. Не е малък броят на военнослужещите, които бягат от България.

Границата при комунистическия режим и възпирането на бягствата от ДС

Написано от Христо Христов
Неделя, 26 Април 2015 19:01

Архивните документи разкриват и по какъв начин режимът реагира на променените международни условия в края на своето съществуване. Така например в началото на 1989 г. е взето решение за заздравяване на инженерно-охранителните съоръжения. Само няколко месеца по-късно, след краха на комунизма в България едно от първите решения е за поетапно демонтиране на съоръженията от западната граница на България.

В разширения електронен вариант на документалното издание са включени 236 документи. Както всички сборници, издадени от Комисията по досиетата, и „Държавна сигурност и гранични войски” се разпространява безплатно, а разширеният му електронен вариант могат да бъде изтеглени от [сайта на независимия държавен орган](#)

„Държавна сигурност и гранични войски”, документален сборник, фототипно издание на Комисията по досиетата, 2014 г., 496 страници.